

ภาพสะท้อนทางสังคมในบทเพลงช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 (COVID-19)¹

THE SOCIAL REFLECTIONS CONVEYED IN THE LYRICS DURING THE COVID-19 PANDEMIC

ณัฐกฤตา นามมนตรี

Nutkitta Nammontree

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Mahasarakham University

Email : n.nutkitta@gmail.com

Received 9 June 2022 ; Revised 27 April 2023 ; Accepted 30 June 2023.

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพสะท้อนทางสังคมในบทเพลงช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 (COVID-19) ศึกษาจากบทเพลงช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 หรือโรคโควิด-19 (COVID-19) จำนวน 72 บทเพลง โดยคัดเลือกจากบทเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับโรคโควิด 19 แนวคิดที่ใช้ในการศึกษา คือ แนวคิดเรื่อง ภาพสะท้อน

ผลการศึกษาพบว่า มี ดังนี้ 6 ประการ ดังต่อไปนี้ 1. ภาพสะท้อนด้านวิถีชีวิต 2. ภาพสะท้อนด้านเศรษฐกิจ 3. ภาพสะท้อนด้านความเชื่อ ศาสนา 4. ภาพสะท้อนด้านจารีต ประเพณี 5. ภาพสะท้อนด้านการบันทึก หรือบอกเล่าเรื่องราวเหตุการณ์ และ 6. ภาพสะท้อนด้านให้กำลังใจ ปลอบใจ

ข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้ทำให้ทราบถึงบทเพลงช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 สามารถทำให้ทราบสภาพสังคม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ เศรษฐกิจ และความเชื่อ ที่มีการนำเรื่องราวของโรคโควิด-19 บันทึกไว้ในรูปแบบบทเพลง ทำให้ได้ทั้งความรู้และความบันเทิงควบคู่กันไป

คำสำคัญ : ภาพสะท้อนทางสังคม, บทเพลงช่วงการแพร่ระบาด, โรคโควิด-19 (COVID-19)

Abstract

This study aimed to explore social reflections conveyed in the lyrics during the COVID-19 pandemic. The data analysis was derived from 72 lyrics during the pandemic of Corona Virus 2019 (COVID-19) towards the concept of reflections.

The findings revealed that there were 6 reflections apparent in the lyrics; those were, livelihood, economy, belief and religion, custom, recording or story-telling, and consolation.

The findings of this study shed some light on music during the COVID-19 pandemic. They allow us to understand the social conditions, way of life, living, economy, and beliefs

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง กลวิธีทางภาษาในการสร้างชุดความรู้เรื่องโควิด19 ผ่านบทเพลงช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสสายพันธุ์ใหม่2019 หรือโรคโควิด19 (COVID-19) ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ประจำปีงบประมาณ 2564

that are brought together in the story of COVID-19 as recorded in the form of a song. This makes the song both informative and entertaining.

Keywords: social reflection, lyrics during COVID-19 pandemic, COVID-19

บทนำ

ในช่วงต้นปี 2563 ที่ผ่านมา ประเทศไทยและนานาประเทศต่างประสบปัญหาการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 หรือ เรียกว่า โรคโควิด-19 (COVID-19) หลายประเทศรวมถึงประเทศไทยกำลังเร่งดำเนินนโยบายลดการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส ประชาชนทั่วทุกมุมโลกต่างออกมาสร้างสรรค์ผลงานเพลงเพื่อปลอบประโลมจิตใจของกันและกัน และทำให้เกิดความบันเทิงที่บันทึกประวัติศาสตร์ไปในตัว กระแสที่ทำให้คนออกมาสร้างสรรค์บทเพลงกันเป็นปรากฏการณ์ที่เคยเกิดขึ้นมาแล้วในอดีต เช่น เหตุการณ์ 9/11 และโรคเอดส์ระบาด ปัจจุบันมีเนื้อหาเพลงที่ออกมาผ่านเพลงในด้านการให้ความรู้ บอกวิธีการป้องกันโรคระบาด และการสร้างขวัญกำลังใจ (Sudarot Promsimai, 2021)

บทเพลงเป็นอีกหนึ่งมนต์เสน่ห์ของวรรณกรรม ซึ่งมีอิทธิพลต่อสังคมของมนุษย์เพราะสามารถเข้าถึงจิตใจของผู้คนได้อย่างกว้างขวางกอปรกับมีส่วนช่วยในกระบวนการขัดเกลาจิตใจของคนเราหรือทำให้บุคคลคล้อยตามได้ อันเป็นสิ่งที่มามีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของคนเราอย่างมากสามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงได้หลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อมอิทธิพลของเพลงมีส่วนสัมพันธ์กับสังคมอย่างแยกไม่ออก จะเห็นได้ว่าบางครั้งเพลงก่อให้เกิดความรู้สึกทั้งผ่อนคลายสนุกสนานอีกทั้ง คล้อยตาม ชักชวน จูงใจ ปลุกใจ เร้าใจ หรือแม้แต่ความรู้สึกอาลัยเศร้าสร้อยได้ (Thipna, Santi. 2017)

จากข้อมูลที่ศึกษาในเบื้องต้นพบว่า บทเพลงที่เกิดขึ้นและเผยแพร่ในช่วงสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 หรือ เรียกว่า โรคโควิด-19 (COVID-19) มีหลากหลายประเภท เช่น เพลงพื้นบ้าน เพลงเพื่อชีวิต เพลงไทยสากล เพลงไทยลูกทุ่ง เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าผลจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 หรือ โรคโควิด-19 (COVID-19) ส่งผลทำให้เกิดปัญหาหลากหลายประการ ได้แก่ 1. ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ เช่น บางคนถูกเลิกจ้างงาน ถูกพักงาน 2. ปัญหาทางขาดแคลนเครื่องมือและบุคลากรทางการแพทย์ หมอ พยาบาล ทำงานหนักขึ้นเนื่องจากยอดผู้ติดเชื้อรายวันเพิ่มสูงขึ้น ฯลฯ

ปัญหาดังกล่าวข้างต้น ทำให้คนในสังคมไทยและสังคมทั่วโลกต่างตระหนักถึงปัญหาเนื่องจากเป็นโรคระบาดชนิดใหม่ คนส่วนใหญ่ยังไม่ทราบสาเหตุและวิธีการป้องกันรักษาตนเอง อีกทั้งยังขาดขวัญและกำลังใจในการรับมือแก้ปัญหาเกี่ยวกับโรคดังกล่าว การสร้างขวัญกำลังใจเป็นสิ่งสำคัญ ดังที่ ปรีชา ดิษฐ์เมธาโรจน์ (2560 : 8) กล่าวว่า ขวัญกำลังใจ หมายถึง สภาพทางจิตใจ ความรู้สึกนึกคิด ความคิดเห็น หรือทัศนคติ ท่าทีของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ที่แสดงออกมาให้เห็นเป็นรูปธรรมในลักษณะของพฤติกรรมต่างๆ ที่เป็นไปในทางที่ดีหรือไม่ดี และมีผลกระทบต่อองค์การ เป็นต้น ขวัญและกำลังใจเป็นปัจจัยสำคัญมากในองค์กร ถ้าองค์การใดตอบสนองความต้องการของคนทำงานให้มีขวัญกำลังใจมาก จะเกิดความร่วมมือร่วมใจในการทำงาน ความเต็มใจในการปฏิบัติงาน มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย ความต้องการที่จะปฏิบัติงานต่อไปในหน่วยงาน มีความกระตือรือร้นในการทำงาน ความสม่ำเสมอในการปฏิบัติงาน รวมทั้งเกิดกำลังใจและการประสานงานในการปฏิบัติงาน

อีกทั้งเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 หรือโรคโควิด-19 (COVID-19) คนส่วนใหญ่ยังไม่ทราบสาเหตุและวิธีการป้องกันรักษาตนเอง การสื่อสารข้อมูลที่ถูกต้อง

และบอกเล่าถึงแนวปฏิบัติในยามที่จะต้องฝ่าวิกฤติโรคระบาดนี้ไปพร้อมกันให้ได้ นั่นเป็นเรื่องสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการสื่อสารข้อมูลที่อ้างอิงเกี่ยวกับด้านการแพทย์เช่นนี้ก็จำเป็นต้องทำให้อยู่ในรูปแบบที่เข้าใจง่าย เพื่อให้ชาวบ้านทั่วไปที่แม้จะไม่ทราบคำศัพท์หรือข้อมูลเชิงลึกก็สามารถที่จะเข้าใจและปฏิบัติตัวอย่างถูกต้องได้โดยทั่วกัน เช่น การทำให้เห็นภาพ การเขียนเรียบเรียงด้วยภาษาหรือการใช้ศัพท์ง่ายๆ การแต่งคำขวัญ หรือการณรงค์ และอีกรูปแบบหนึ่ง ก็คือ การแต่งเพลง ที่นอกจากจะฟังเพลิดเพลินแล้ว ยังใส่ข้อมูลและสิ่งที่ควรปฏิบัติไปในเนื้อเพลงให้คนฟังจำได้ง่ายขึ้นจากความคล้องจองกันของท่อนต่างๆ ซึ่งเป็นการสื่อสารที่ถือว่าเข้าถึงได้ง่ายและประสบความสำเร็จ

จากการสำรวจเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่ายังไม่ปรากฏงานวิจัยใดศึกษาภาพสะท้อนผ่านบทเพลงช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 หรือโรคโควิด-19 (COVID-19) แต่ประการใด ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา “ภาพสะท้อนในบทเพลงช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 หรือโรคโควิด-19 (COVID-19)” โดยใช้แนวคิดเรื่องภาพสะท้อน อันจะทำให้คนในสังคมตระหนักและทราบถึงภาพสะท้อนผ่านบทเพลงช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 หรือโรคโควิด-19 (COVID-19)

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อศึกษาภาพสะท้อนในบทเพลงช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 หรือโรคโควิด-19 (COVID-19)

ทบทวนวรรณกรรม

มีนักวิชาการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิด ภาพสะท้อน ซึ่งผู้วิจัยจะนำมาปรับประยุกต์ใช้ในการศึกษา ดังเช่น Dejpimon, Chomdej (1978) ศึกษา **ภาพสะท้อนชีวิตชาวอีสานจากหมอลำ** ความเป็นอยู่และสังคมความแร้นแค้นยากจน ปัญหาเรื่องสุขภาพหลายกลอนได้บรรยายภาพการทำนาอย่างละเอียดสะท้อนจากกิจกรรมต่างๆ ของสังคม โดยอาหารการกินที่ต้องอาศัยธรรมชาติอาหารที่หาได้จากทุ่งนา ซึ่งหาได้ง่ายแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมการบริโภคอาหารของชาวอีสาน ส่วนการแต่งกายของผู้หญิงอีสานที่นิยมนุ่งซิ่น ผ้ามัดหมี่ ผ้าไหม นอกจากนั้นกลอนยังสะท้อนให้เห็นถึงสภาพบ้านเรือน ที่อยู่อาศัย ลักษณะภูมิศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณี คำกลอนสุภาพิต ผญา การละเล่น ลักษณะนิสัยใจคอคนอีสานตลอดจนเหตุการณ์บ้านเมือง

ส่วน Muanglao, Roongsuriya (1994) วิจัยเรื่อง **ภาพสะท้อนสังคมอีสานซึ่งปรากฏในบทเพลงที่พรรคดี ส่องแสง ขับริ่ง** พบว่า ภาพสะท้อนให้เห็นประเพณีต่างๆ เช่น งานบวช งานแต่งงาน การลงแขกเกี่ยวข้าว ลงช่วง ทำบุญแจกข้าว วันสงกรานต์ บุญข้าวจี บุญพะเวส บุญจูน และบุญผ้าป่า ในด้านวัฒนธรรม เช่น การรับประทานอาหารและศิลปะ ในด้านการใช้ถ้อยคำมีการใช้ภาษาถิ่นอีสาน ในด้านศาสนาและคติความเชื่อ สะท้อนให้เห็นการนับถือพระพุทธศาสนา บทบาทของวัด การนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ความเชื่อในเรื่องบุญกรรม โชคชะตา วาสนา เครื่องรางของขลังและไสยศาสตร์

Siriruk, Dusit (2004) ศึกษาเรื่อง **วิเคราะห์ภาพสะท้อนทางสังคมและวัฒนธรรมที่ปรากฏในเพลงเพื่อชีวิตของแสง ธรรมดา** พบว่า ภาพสะท้อนทางสังคมและวัฒนธรรมไทยโดยรวมมี 6 ประการ คือ 1. ภาพสะท้อนด้านครอบครัว 2. ภาพสะท้อนด้านเศรษฐกิจ 3. ภาพสะท้อนด้านการเมืองการปกครอง 4. ภาพสะท้อนทางด้านภาษา 5. ภาพสะท้อนด้านค่านิยม และ 6. ภาพสะท้อนด้านประเพณี

Sopat, Jurairat (2005) วิจัยเรื่อง **ภาพสะท้อนชีวิตชาวอีสานในบันเทิงคดีของลาว คำหอม** พบว่า ภาพสะท้อนชีวิตชาวอีสานในบันเทิงคดีของลาว คำหอม มี 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการเมืองการปกครอง ด้านศาสนา ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา และด้านบุคลิกลักษณะของคนอีสาน

นอกจากนั้น Pimkiri, Chaichana (2005) ศึกษาเรื่อง **การวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมจากบทกลอนลำของหมอลำวรินทร์ คำเนิน** ผลการศึกษาพบว่าเนื้อหาของบทกลอนลำไม่เพียงให้ความบันเทิงเท่านั้น หากแต่ยังมีเนื้อหาที่สอดแทรกข้อคิดความรู้ศิลปวัฒนธรรม สภาพชีวิตความเป็นอยู่ รวมทั้งสะท้อนภาพสังคมของคนอีสานอีก 7 ด้าน ได้แก่ ด้านศาสนาและความเชื่อ ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ด้านค่านิยม ด้านการดำเนินชีวิต ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ และด้านการเมืองการปกครอง

Oomonta, Yanika (2005) ศึกษาเรื่อง **การศึกษาภาพสะท้อนสังคมจากบทเพลงของสลา คุณวุฒิ ที่ขับร้องโดย ไมค์ ภิรมย์พร** ผลการศึกษาพบว่าการสะท้อนสังคมจากบทเพลงได้แก่ 1. ภาพสะท้อนด้านวิถีชีวิต 2. ภาพสะท้อนด้านเศรษฐกิจ 3. ภาพสะท้อนด้านความเชื่อ ศาสนา 4. ภาพสะท้อนด้านจารีต ประเพณี 5. ภาพสะท้อนด้านการบันเทิง หรือบอกเล่าเรื่องราวเหตุการณ์ และ 6. ภาพสะท้อนด้านให้กำลังใจ

Chatthong, Sirinat (2006) วิจัยเรื่อง **ภาพสะท้อนค่านิยมในสังคมไทยในเพลงลูกทุ่ง** ผลการวิจัยพบว่า เพลงลูกทุ่งส่วนใหญ่มีลักษณะเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องความรัก พฤติกรรม ระหว่าง หนุ่มสาว วิถีชีวิต เหตุการณ์ ประจำวัน และการติดต่อสื่อสารผ่านโทรศัพท์มือถือ ค่านิยมใน สังคมไทยที่สะท้อนผ่านทางเนื้อหาของเพลงลูกทุ่ง จำนวน 17 ค่านิยมซึ่งค่านิยมที่ถูกกล่าวถึงใน เนื้อหาของเพลงลูกทุ่งส่วนใหญ่เป็นค่านิยมในเรื่องความรัก กล่าวคือเป็นเรื่องการปฏิบัติต่อกัน ระหว่างคนรักค่านิยมในการเลือกคู่ครอง

Mardmai, Boonkerd (2007) วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมในบทเพลงลูกทุ่งที่ขับร้อง โดยศิริพร อำไพพงษ์ ผลการศึกษาพบว่า บทเพลงที่ขับร้องโดยศิริพร อำไพพงษ์ได้สะท้อนภาพสังคมคือ ด้านเศรษฐกิจ พบว่า ต้องผจญกับความยากจนมีสภาพการเป็นอยู่ที่ฝืดเคืองจนต้องดิ้นรน เดินทางไปทำงานต่างถิ่นเพื่อการเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ด้าน อาชีพ พบว่าส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่ ทำนา และประกอบอาชีพอื่นเสริมด้วย ด้าน การศึกษาพบว่าคนไทยในชนบทส่วนใหญ่ยังได้รับการศึกษาชั้นต่ำจวบแค่ชั้นประถมศึกษา ด้านค่านิยมพบว่ามี ค่านิยมที่หลากหลายโดยเฉพาะค่านิยมที่ เกี่ยวกับคู่ครอง ด้านความเชื่อ พบว่ามีความเชื่อเกี่ยวกับศาสนา ความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ สิ่งเหนือธรรมชาติซึ่งเป็นสิ่งที่แฝงอยู่ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

Artbamrong, Wijittra. (2010) วิเคราะห์เกี่ยวกับการวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมที่พบในเพลง ลูกทุ่งที่ขับร้องโดย พิเศษเตต ผลการศึกษาพบว่า ภาพสะท้อนสังคมด้านเศรษฐกิจ ชาวชนบท ถิ่นอีสานได้รับผลกระทบจากสภาวะเศรษฐกิจของประเทศ ทำให้มีความเป็นอยู่ที่ฝืดเคืองแร้นแค้นและยากจน ทำให้ต้อง เดินทางไปทำงานต่างถิ่น เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ด้านอาชีพ พบว่าชาวชนบทที่ไปทำงานต่างถิ่นจะประกอบ อาชีพรับจ้างเป็นส่วนใหญ่ ด้านค่านิยม พบค่านิยมที่หลากหลายและ พบค่านิยมที่เปลี่ยนไปจากเดิมเช่น ค่านิยมด้านการแต่งกายค่านิยมด้านการกิน และค่านิยมด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านความเชื่อพบว่า ชาวชนบท มีความเชื่อทางศาสนา สิ่งศักดิ์สิทธิ์และความเชื่อเรื่อง ขวัญอย่างเหนียวแน่นและความเชื่อเหล่านี้ยังปรากฏอยู่ ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

Intasuwan, Charin. (2011) ศึกษาเรื่อง **ภาพสะท้อนทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวไทยภาคใต้ที่ ปรากฏในวรรณกรรมเพลงลูกทุ่งของ ประจวบ วงศ์วิชา** ผลการศึกษา พบว่า ภาพสะท้อนด้านครอบครัว พบว่ามีการห่วงใยเอื้ออาทรต่อกันของคนในครอบครัว สามีที่มี ภรรยาหลายคนทำให้มีปัญหาการเงิน ภาพสะท้อนด้านการศึกษาพบว่า นิยมให้บุตรหลานศึกษาต่อ ในระดับอุดมศึกษา ด้านเศรษฐกิจพบว่า มีการประกอบ อาชีพ เช่น ทำสวนยาง ปรมง เป็นต้น และกล่าวถึงภาวะความยากจน และผลกระทบของเศรษฐกิจระดับโลก ภาพสะท้อนด้านการเมืองการปกครองพบว่า มีความคาดหวังของสังคมต่อนักการเมืองและภาพลักษณ์ของ

นักการเมืองที่เป็น แบบอย่างที่ดีภาพสะท้อนด้านความเชื่อและศาสนา เช่น พระบรมธาตุเมืองนครศรีธรรมราช ฤกษ์ ยาม กฎแห่งกรรม เป็นต้นภาพสะท้อนด้านประเพณี พบว่า มีประเพณีส่วนบุคคล ประเพณีส่วนรวม

Niyomsit, Sudaphat (2012) ศึกษาเรื่อง ภาพสะท้อนอัตลักษณ์ชาวอีสานจากละครโทรทัศน์ พบว่า ชาวอีสานมีความรู้เรื่องอาหารและการประกอบอาหาร แสดงให้เห็นว่าชาวอีสานในชนบทมีการใช้ชีวิตที่เรียบง่ายกินอยู่ด้วยความประหยัด จากการหาอาหารที่มีอยู่ตามแหล่งธรรมชาติในท้องถิ่น เช่น ป่าไม้ ห้วย หนอง คลอง บึง เนื่องจากภาคอีสานเป็นภูมิประเทศที่แห้งแล้ง จึงต้องหาอาหารเพื่อประทังชีวิตจากสัตว์และผักพื้นบ้าน การแต่งกายไปทำงานในไร่นา และแต่งกายในงานเทศกาลบุญตามประเพณี การแต่งกายที่ปรากฏชัดเจน เช่น ชุดโปงลางสำหรับผู้แสดงวงโปงลางและชุดภูไท สำหรับผู้หญิงใช้ในงานเทศกาลบุญประเพณีหรืองานมงคลในหมู่บ้าน ด้านที่อยู่อาศัยรูปแบบของเรือนโดยทั่วไปมีลักษณะเป็นเรือนใต้ถุนสูงมีลักษณะเรือนพักอาศัยที่สร้างอย่างแข็งแรงและเรือนพักอาศัยชั่วคราวที่เรียกว่า “เถียงนา” สร้างยกพื้นสูงใช้สำหรับพักหลบแดดหลบฝนในช่วงทำนาทำไร่

Chonglood, Areerat (2015) ศึกษาเรื่อง สื่อวัสดุสะท้อนวิถีชนบทชาวอีสาน ผลการศึกษาพบว่า คนในชนบทส่วนใหญ่มีอาชีพทางการเกษตร การเกษตรมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับดิน และน้ำ ชีวิตของคนในชนบทจึงมีความสัมพันธ์กับธรรมชาติ จึงได้ใช้ประโยชน์จากป่าและน้ำเพื่อหาอาหารเก็บของป่าล่าสัตว์ วิถีชีวิตของชาวบ้านเป็นลักษณะกินอยู่เรียบง่ายต่อการดำรงชีวิตประจำวัน และเป็นการพึ่งพาอาศัยกันภายในหมู่บ้าน และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

Ninwonnapa, Rachan (2016) เขียนบทความเรื่อง “วรรณกรรมชาดกพื้นบ้านอีสาน : ภาพอัตลักษณ์ด้านความเชื่อ วิถีชีวิต ประเพณีและพิธีกรรม” กล่าวว่า ภาพสะท้อนสังคมอีสานมีวิถีชีวิตด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สะท้อนสภาพแวดล้อมของสังคมอีสานในด้านของสรรพสิ่งในธรรมชาติ เช่น สัตว์ป่า รวมถึงลักษณะของไม้ดอกไม้ผลในป่า การดำรงชีวิตของชาวอีสานมีความสัมพันธ์กับธรรมชาติ ส่วนในด้านครอบครัวมี 2 ลักษณะ คือ มีทั้งครอบครัวที่มีรูปแบบผัวเดียวเมียเดียว และรูปแบบครอบครัวแบบผสม คือ หัวหน้าครอบครัวสามารถมีภรรยาหลายคน ด้านอาชีพและการทำมาหาเลี้ยงชีพ ชุมชนอีสานดั้งเดิมดำเนินชีวิตด้วยการผลิตแบบพึ่งพาตนเอง รวมไปถึงการพึ่งพาธรรมชาติ

Intharasit, Pisamai. (2017) การศึกษาเชิงวิเคราะห์นวนิยายเขมรเรื่อง กุหลาบศรีโสภณ ผลการศึกษาพบว่า ชาวอีสานมีความเป็นเรียบง่าย มีอาชีพเกษตรกรรม ทำไร่ ทำนา ความแตกต่างทางฐานะระหว่างอาชีพพ่อค้า ครู และ เกษตรกร ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคมระหว่างคนรวยกับคนจน นอกจากนี้สะท้อนให้เห็นสภาพสังคมด้านการเมือง

กล่าวโดยสรุป ภาพสะท้อน หมายถึง การสะท้อนการเปลี่ยนแปลงถึงการดำรงชีวิตทางสังคมบอกเล่าเรื่องราว ความเชื่อศาสนา การแสดงจารีตประเพณี และให้กำลังใจ

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง “ภาพสะท้อนทางสังคมในบทเพลงช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 (COVID-19)” แนวคิดที่ใช้ในการศึกษา คือ แนวคิดเรื่อง ภาพสะท้อน โดยมีวิธีการและขั้นตอนในการดำเนินการศึกษาค้นคว้าดังต่อไปนี้

1. ขั้รวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยสำรวจค้นคว้าวิทยานิพนธ์ งานวิจัยและเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎีเรื่องภาพสะท้อน เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 หรือโรคโควิด-19 (COVID-19) ที่เกี่ยวข้อง สามารถสังเคราะห์และจำแนกเนื้อหาที่เกี่ยวข้องในประเด็นดังต่อไปนี้

1.1 กรอบแนวคิดทฤษฎีของการวิจัย

1.1.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาพสะท้อน

1.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพสะท้อน

1.2.4 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 หรือโรคโควิด-19 (COVID-19)

1.3 บทเพลงช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 หรือโรคโควิด-19 (COVID-19) โดยเป็นบทเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับโรคโควิด-19 ที่มีการเผยแพร่ออนไลน์ในช่วงปี พ.ศ. 2563-2564 จำนวนทั้งสิ้น 72 เพลง

2. ขั้นตอนวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากบทเพลงช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 หรือโรคโควิด-19 (COVID-19) ตามความมุ่งหมายของการวิจัย โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบคุณภาพ โดยมีกระบวนการดังต่อไปนี้

2.1 การทบทวน สืบค้น และรวบรวมงานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

2.2 การรวบรวมข้อมูลตามประเด็น

2.3 การวิเคราะห์ด้วยแนวคิดเรื่องภาพสะท้อนในบทเพลง

3. ขั้นตอนเสนอผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยโดยการเรียบเรียงผลการวิจัย สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ นำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ ประกอบด้วย

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ภาพสะท้อนทางสังคมในบทเพลงช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 (COVID-19) ของ Oomonta, Yanika. (2005) มาปรับใช้ในการศึกษา ดังนี้

1. ภาพสะท้อนด้านวิถีชีวิต

Chongloed, Areerat (2015) เสนอว่า วิถีชีวิตของคนในสังคมชนบทมีความสัมพันธ์กับธรรมชาติ การดำรงชีวิตความเป็นอยู่มีความเรียบง่ายและมีการพึ่งพาอาศัยกันภายในสังคมหมู่บ้าน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เช่น การทำมาหากิน การประกอบอาชีพ เป็นต้น ทำให้เกิดวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น

วิถีชีวิตประจำวันมีลักษณะพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่ายและดำรงชีวิตอยู่ในศีลธรรมและวัฒนธรรม จากข้อมูลที่ศึกษาพบว่า ผู้ศึกษาพบภาพสะท้อนด้านวิถีชีวิต ดังต่อไปนี้

ตัวอย่าง

ไปไหนไม่ได้โควิดมันร้ายจะออกไปหาเธอตอนกลางคืนแต่มันเคอร์ฟิวมันไปไม่ได้

มันทำไม่ได้คิดถึงจะตายได้แต่นั่งแช่พุดคุยกับเธอจนถึง To night

คิดถึงเธอเหลือเกินจะทำไงดี Oh My Girl คงไปหาไม่ได้เพราะโควิดตัวร้าย

มันทำให้ฉันจะบ้าตาย Do you miss me like I miss you คิดถึงเหมือนฉันไหมนะเออ

(เพลงเคอร์ฟิว, GGUNXx No.TCK x Taekys)

จากตัวอย่าง จะเห็นได้ว่าสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในช่วงสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด 19 ที่มีการประกาศราชกิจจานุเบกษา ประกาศขยายมาตรการ "ล็อกดาวน์" ศูนย์สถานการณ์โควิด-19 คง

เวลา "เคอร์ฟิว" ใน 29 จังหวัดสีแดงเข้ม ห้ามออกนอกเคสสถานระหว่าง 21.00-04.00 น. มีผลถึง 30 ก.ย. 64 เว็บไซต์ราชกิจจานุเบกษา ได้เผยแพร่ **ข้อกำหนดออกตามความในมาตรา 9 แห่งราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548** (ฉบับที่ 33) เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2564 โดยระบุว่าตามที่ได้มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในทุกเขตท้องที่ทั่วราชอาณาจักรตั้งแต่วันที่ 26 มีนาคม พ.ศ.2563 และต่อมาได้ขยายระยะเวลาการบังคับใช้ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินดังกล่าวออกไปเป็นคราวที่ 13 จนถึงวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2564 นั้นเพื่อเป็นการบังคับใช้บรรดามาตรการตามข้อกำหนดที่ได้ประกาศไว้แล้วต่อเนื่องไปให้เหมาะสมกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่รัฐบาลและพนักงานเจ้าหน้าที่ทุกภาคส่วนสามารถเข้าควบคุมและบริหารจัดการสถานการณ์ฉุกเฉินให้คลี่คลายไปในทางที่ดีขึ้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๙ แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 และมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534 นายกรัฐมนตรีจึงออกข้อกำหนดและข้อปฏิบัติแก่ส่วนราชการทั้งหลายตามคำแนะนำของ ศบค. ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 การกำหนดพื้นที่สถานการณ์จำแนกตามเขตพื้นที่จังหวัด ให้การกำหนดระดับของพื้นที่สถานการณ์เพื่อการบังคับใช้มาตรการควบคุมแบบบูรณาการ จำแนกเป็นพื้นที่ที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด พื้นที่ควบคุมสูงสุด และพื้นที่ควบคุม ตามบัญชีรายชื่อจังหวัดแนบท้ายคำสั่งศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19) ที่ 11/2564 ลงวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2564 ยังคงบังคับใช้ต่อไป

ข้อ 2 การขยายเวลาการบังคับใช้มาตรการสำหรับพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด เพื่อการควบคุมสถานการณ์ของการระบาดให้อยู่ในวงจำกัดตามการประเมินของฝ่ายสาธารณสุข ได้แก่ **การห้ามออกนอกเคสสถาน** ในระหว่างเวลา 21.00 นาฬิกา ถึง 04.00 นาฬิกา ของวันรุ่งขึ้น การห้ามจัดกิจกรรมที่มีความเสี่ยงต่อการแพร่โรค (Thansettakij, 2022)

ตัวอย่าง

เหนื่อยล้าหัวโนไหวท่อมที่สุดหัวใจสลายตัวแทบขาด

ตรงหน้ามีโรคภัยจะเสี่ยงยังไฉแต่คนเจ็บไข้ต้องหายดี

เวลาเลิกงานที่รีบกลับบ้านด้วยใจอ่อนล้าอยากมีใครซึบน้ำตาได้ไหม

เจอหน้าครอบครัวตัวเองแต่กอดกันไม่ได้ปวดใจลึนตึ๊งจะมีใครเข้าใจ

แต่อยากให้รู้ว่าฉันรู้ให้เธอรู้ฉันซาบซึ้งก็เท่านั้นเป็นที่พึ่งที่ฉันต้องฝากชีวิตไว้

(เพลงหัวใจสีขาว, ป้าง นครินทร์)

จากตัวอย่าง จะเห็นได้ว่าได้สะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในช่วงสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด 19 ในด้านที่ความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างครอบครัว เช่น การแสดงออกถึงความรักระหว่างบุคคลในครอบครัว ได้แก่ การสัมผัส โอบ กอดระหว่างบุคคลในครอบครัวนั้น ไม่สามารถทำได้ในช่วงการระบาดของโรคโควิด 19 ดังที่ประกาศในกระทรวงสาธารณสุข ความส่วนหนึ่งว่า ดังต่อไปนี้

รัฐบาลขอให้ประชาชนวางใจในระบบการสาธารณสุขของประเทศ และโปรดดูแลรักษาสุขภาพ ตนเอง ขณะเดียวกันโปรดให้ความร่วมมือกับทางการ ในการปฏิบัติตามมาตรการและคำแนะนำทางการแพทย์อย่างเคร่งครัด ตลอดจนรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ที่เผยแพร่ทางช่องทางที่เป็นทางการ หากมีข้อสงสัยให้สอบถามได้ที่กระทรวงสาธารณสุข การอยู่บ้านตามคำกล่าวที่ว่า “อยู่บ้าน หยุดเชื้อ เพื่อชาติ” การไม่รวมกลุ่มกับผู้คนจำนวนมาก การใช้มาตรการป้องกันโรคเพื่อตนเองและแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม เช่น การใช้หน้ากากอนามัย เจลล้างมือ การหมั่นล้างมือ การไม่สัมผัสหรือรับเชื้อที่มาจากฝอยละอองน้ำลาย การเว้นระยะสัมผัส

ห่างจากผู้อื่น การไปพบแพทย์ในกรณีต้องสงสัย เป็นที่ยอมรับทั่วโลกแล้วว่าสามารถลดความเสี่ยงได้ดีที่สุด (Thansettakij, 2022)

2. ภาพสะท้อนด้านเศรษฐกิจ

คำว่า เศรษฐกิจ (Economy) นั้น (Wikipedia, 2022) นิยามว่า "งานอันเกี่ยวกับการผลิต การจำหน่าย จ่ายแจก และการบริโภคใช้สอยสิ่งต่าง ๆ ของชุมชน." รวมถึงด้านการให้บริการและการท่องเที่ยวที่มีปัจจัยกระตุ้นต่อการเติบโตของเศรษฐกิจ เศรษฐกิจยังอาจอธิบายได้ว่าเป็นเครือข่ายจำกัดโดยพื้นที่และเครือข่ายสังคมที่ซึ่งมีการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการตามอุปสงค์และอุปทานระหว่างผู้มีส่วนโดยการแลกเปลี่ยนหรือสื่อกลางการแลกเปลี่ยนด้วยมูลค่าเครดิตหรือเดบิตที่ยอมรับกันภายในเครือข่าย เศรษฐกิจหนึ่ง ๆ เป็นผลมาจากกระบวนการซึ่งเกี่ยวข้องทั้งวิวัฒนาการทางเทคโนโลยี ประวัติศาสตร์และสถาบันสังคม เช่นเดียวกับ ภูมิศาสตร์ การมีทรัพยากรธรรมชาติ และนิเวศวิทยา เป็นปัจจัยหลัก ปัจจัยเหล่านี้ให้บริบท สาร ตลอดจนจัดสภาพและตัวแปรซึ่งเศรษฐกิจทำงานอยู่

จากข้อมูลที่ศึกษา พบว่ามีการสะท้อนให้เห็นด้านเศรษฐกิจ ดังต่อไปนี้

ตัวอย่าง

เค้าให้กักตัวไม่ใช่กักตน ห่างสักสองเมตรไม่สัมผัสผมและผมไม่จับคุณ

เศรษฐกิจทลายใครก็ขาดทุน แต่เราต้องช่วยประคับประคอง

ไม่ใช่ผลึกผมแล้วผมก็ผลึกคุณ ไม่ต้องถามอับดุลซ้อคาใจว่าทำไม

ไอ้เรื่องแบบนี้ต้องเกิดน่ารำไย เป็นกรรมใคร

ทำใจ กักตัวไป หักอาลัย อย่าลืมต้องหมั่นล้างมือแล้วใส่หน้ากากอนามัย

(เพลงเว้นระยะ, THE RAPPER 2020 CIVIL WAR)

จากตัวอย่าง สะท้อนให้เห็นถึงสภาพเศรษฐกิจในช่วงสถานการณ์โควิด 19 ที่ส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจทั้งในและนอกประเทศเสียหาย สอดคล้องกับ ปี 2564 ที่ผ่านมาเป็นอีกหนึ่งปีที่เศรษฐกิจมีความยากลำบากจากมรสุมโควิด 19 แม้นานาประเทศจะมีประสบการณ์ในการรับมือและมีวัคซีนแล้วก็ตาม แต่การกระจายวัคซีนยังไม่ได้ครอบคลุมในหลายประเทศ และการ กลายพันธุ์ของไวรัสทำให้สายพันธุ์ใหม่ๆ แพร่ระบาดได้เร็วกว่าเดิม และวัคซีนมีประสิทธิภาพน้อยลง แม้กระทั่งใกล้สิ้นปีแล้วก็ยังมียาพันธุ์ใหม่ที่ต้องจับตาอยู่อย่าง Omicron ปรากฏออกมา ปี 65 ภาพรวมเศรษฐกิจโลกยังอยู่ในช่วงฟื้นตัว แต่มีความเปราะบาง เนื่องจากการกระจายวัคซีนในหลายประเทศยังทำได้ไม่ทั่วถึง และการใช้แนวทางการอยู่กับโควิดอย่างปลอดภัย หรือ living with COVID ทำให้มีความเสี่ยงต่อการแพร่ระบาดจะกลับมาเป็นระยะ แนวโน้มการฟื้นตัวของแต่ละประเทศแยกออกเป็น 2 กลุ่มชัดเจน คือ (1) กลุ่มเศรษฐกิจที่มีอัตราการขยายตัวต่อเนื่อง เช่น สหรัฐฯ อังกฤษ ยุโรป และสิงคโปร์ เพราะสามารถเปิดเมืองและประเทศได้ก่อน นอกจากนี้ ยังมีกลุ่มประเทศที่พึ่งพาการส่งออกสินค้า เช่น เม็กซิโก เวียดนาม ใต้หวัน และเกาหลีใต้ ที่ได้รับผลดีจากอุปสงค์ในตลาดโลก โดยเฉพาะวัฏจักรอิเล็กทรอนิกส์ที่เติบโตแรงขึ้นตามกระแสดิจิทัลและ work from home (2) กลุ่มเศรษฐกิจที่พึ่งพิงตัวได้หลังทยอยเปิดเมืองและเปิดประเทศ ส่วนใหญ่กระจายวัคซีนได้ล่าช้า และพึ่งพารายได้จากการท่องเที่ยวสูง เช่น กรีซ โปรตุเกส ไทย และมาเลเซีย ที่คาดว่าจะยังได้รับผลกระทบต่อเนื่องในปี 2565 เพราะพึ่งพานักท่องเที่ยวเงินเป็นหลัก และเงินยังไม่มีแผนการเปิดประเทศที่ชัดเจน (bot.or.th, 2022)

3. ภาพสะท้อนด้านความเชื่อ ศาสนา

Boonkoom, Kwanjai. (2016 : 62) กล่าวว่า บทบาทหน้าที่ด้านความเชื่อ ศาสนา สังคมไทยมีพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่คอยยึดเหนี่ยวจิตใจและยึดถือในการ ประพฤติปฏิบัติอีกทั้งยังมีส่วนช่วยจรรโลงให้สังคมไทยสามารถดำรงอยู่ได้ด้วยความสุข ตลอดมา ดงจะเห็นได้จากอดีตที่คนไทยได้ผูกการดำเนินชีวิตไว้กับศาสนกิจ พุทธศาสนาจึงเป็น หลักในการหล่อหลอมบ่มเพาะทั้งความประพฤติสติปัญญาและอุดมการณ์แห่งชีวิตของคนไทยไป พร้อมๆ กัน นอกจากนี้ยังเป็นศูนย์รวมของการทำบุญตามกาลสำคัญการรวมกิจกรรมต่างๆ ถือ เป็นการเอื้ออาทรและแสดงไมตรีจิตต่อกันทำให้วัดและชุมชนใกล้ชิดกันตลอดมาพระพุทธศาสนา จึงเป็นศาสนาที่อยู่คู่สังคมไทยมาทุกยุคทุกสมัย จากข้อมูล que ศึกษาพบว่า มีภาพสะท้อนด้านความเชื่อ ศาสนา ดังต่อไปนี้

ตัวอย่าง

เกิดมาบนโลกใบนี้ ล้วนมีชะตากรรมร่วมกัน

ทุกคนคือหนึ่งในนั้น ในสนามรบสงครามโควิด

ให้ดูแลและระวังตนเอง ช่วยลดสะกดเชื้อสู่คนใกล้ชิด

คนไทยพร้อมใจฝ่าวิกฤตโควิด19อย่างรู้เท่าทัน

ฝันร้ายจะมลายไปด้วยเราคนไทยร่วมกันฝ่าฟัน

ขอส่งแรงใจให้คุณหมอ พยาบาล มดงานนิรนามแห่งสาธารณสุข

(เพลงรวมใจไทยข้ามโควิด19, ยืนยง โอภากุล (แอ๊ด คาราบาว)

จากตัวอย่าง สะท้อนเห็นด้านความเชื่อ และศาสนาพุทธในด้าน กรรม กล่าวคือ ศาสนาพุทธเป็นศาสนาอเทวนิยม ปฏิเสธการมีอยู่ของพระเป็นเจ้าหรือพระผู้สร้าง และเชื่อในศักยภาพของมนุษย์ ว่าทุกคนสามารถพัฒนาจิตใจ ไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ได้ ด้วยความเพียรของตน กล่าวคือ ศาสนาพุทธ สอนให้มนุษย์บันดาลชีวิตของตนเอง ด้วยผลแห่งการกระทำของตน ตาม กฎแห่งกรรม มิได้มาจากการอ้อนวอนขอจากพระเป็นเจ้าและสิ่งศักดิ์สิทธิ์นอกร่างกายคือ ให้พึ่งตนเอง เพื่อพาตัวเองออกจากกองทุกข์ มีจุดมุ่งหมายคือการสอนให้มนุษย์หลุดพ้นจากความทุกข์ทั้งปวงในโลกด้วยวิธีการสร้าง ปัญญา ในการอยู่กับความทุกข์อย่างรู้เท่าทันตามความเป็นจริง วัตถุประสงค์สูงสุดของศาสนาคือการหลุดพ้นจากความทุกข์ทั้งปวงและวัฏจักรการเวียนว่ายตายเกิด เช่นเดียวกับที่พระศาสดาทรงหลุดพ้นได้ด้วยกำลังสติปัญญาและความเพียรของพระองค์เอง (Wikipedia,2022)

4. ภาพสะท้อนด้านจารีตประเพณี

Boonkoom, Kwanjai (2016 : 63) กล่าวว่า จารีตประเพณีเป็นระเบียบแบบแผนหรือแนวทางการประพฤติปฏิบัติที่สืบทอด กันมาช้านานและเป็นที่ยอมรับของคนในสังคม จารีตประเพณีนั้นต้องไม่ขัดต่อกฎหมายบ้านเมือง หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองหรือศีลธรรมอันดีทั้งหลายของคนในสังคม เป็นประเพณีที่เกี่ยวข้องกับหลักศาสนาและศีลธรรม ผู้ใดฝ่าฝืนถือว่าเป็นความชั่ว จากข้อมูล que ศึกษาพบว่า มีบทบาทหน้าที่ด้านจารีตประเพณี จากข้อมูล que ศึกษาพบว่า มีภาพสะท้อนด้านจารีตประเพณี ดังต่อไปนี้

ตัวอย่าง

สงกรานต์ปีนี้เมืองไทยคงเหงา นั้ดเรอาจเลื่อนอีกแล้วแก้วตา

โควิดไน้พินจากเมืองจีนข้ามแดนเข้ามา

ส่งแมสให้นางต่างหน้ากับแอลกอฮอล์ซามพ้อหน้ากัน

ฮักเดอ แต่ก็มาเจอบ่ไหว คิดหลายจนบ่เป็นอันทำงาน

เซฟตี้เมืองไทยเข้าไปโรคร้ายเล่นงาน

ใส่แมสเฮ็ดเวียกอยู่บ้านอยู่ไหนอยู่มันคือทางรอดตาย

(เพลงโควิดชาลีมาออกแดด, สลา คุณวุฒิ)

จากตัวอย่าง สะท้อนให้เห็นด้านจารีต ประเพณีในด้านการงานบุญประเพณีสงกรานต์ ถ้าหากสถานการณ์ปกติแล้วจะเห็นได้ว่าประชาชนคนไทยต่างเดินทางกลับภูมิลำเนา เพื่อไปเยี่ยมญาติและครอบครัวที่อาศัยอยู่ต่างจังหวัด แต่ทว่าเมื่อสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด 19 ระบาดตั้งแต่ปี 2019 นั้น ทำให้วิถีชีวิตและจารีตประเพณีดังกล่าวถูกยกเลิกและได้มีการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสถานการณ์ต่อไป เช่น การยกเลิกการจัดงานประเพณีงานสงกรานต์ วันหยุดยาวต่อเนื่อง การเดินทางเพื่อไปเยี่ยมญาติพี่น้องที่ต่างจังหวัด

ตัวอย่าง

อยากคืนเมื่อบ้านอยากไปกอดแม่ คำคิงให้แหนอิพ้อหล่าย่าน

แต่ทางการเพิ่นให้กักโต่บให้เดินทาง

โควิดกะย่านคนอยู่บ้านกะอยากเมื่อกอด

เงินกะซื้อตงานบ่เดินขาดเงินชื้ออย่าง

บ่ได้ติดเชื้อบ่ได้เป็นไข้แต่ใจมันอู่อัง

ถ้าอีกจักวางทางใจสองเฮาจั่งค่อยเว้ากัน

ทุกครั้งทีหัลบตาลยังเห็นดอกคุณเหลืออร่าม

ผักต้วผักหวานดอกแคปายังบ่งยอดอ่อนเต็มสองทาง

ฝนกะรินๆหอมกลิ่นดินอื่นๆ ใจแห่งฮ้าฮอนคิดฮอดแอ่งอยากคืนถิ่น

อยากลิกลับเมื่อบ้านอยากไปเล่นเล่นท่ง หน่อไม้ไผ่ปากกับดอกกระเจียวบ้านนี้กะคงลิ่ง

แต่ว่าตอนนี้ต้องกักโต่บใจ เพราะว่าไวรัสโควิดบ่เข้าไผ่ออกไผ่

อยากเล่นสงกรานต์อยากไปกราบแม่

(เพลงโควิดกะย่านคนอยู่บ้านก็อยากกอด.กระต่าย พรรณนิภา Faet เนม สุรพงศ์)

จากตัวอย่าง สะท้อนให้เห็นด้านจารีต ประเพณีสงกรานต์ ถือว่าเป็นวันขึ้นปีใหม่ของคนไทย และเป็นวันหยุดยาวต่อเนื่อง ประชาชนต่างนิยมเดินทางออกต่างจังหวัด เป็นต้น จะเห็นได้ว่าสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด 19 นั้น ส่งผลให้ประชาชนไม่สามารถเดินทางกลับภูมิลำเนาที่ต่างจังหวัดได้ เนื่องจากต้องปฏิบัติตามมาตรการเฝ้าระวังโรคโควิด 19 อย่างเคร่งครัด

5. ภาพสะท้อนด้านการบันทึก หรือบอกเล่าเรื่องราวเหตุการณ์

Boonkoom, Kwanjai (2016 : 67) กล่าวว่าเพลงแต่ละเพลงมีการสื่อความหมายที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของผู้ประพันธ์ว่าต้องการสื่ออะไรออกมาในเนื้อเพลง ไม่ว่าจะเป็นการสอดแทรกเรื่องราวเหตุการณ์ ประวัติความเป็นมาต่าง ๆ ให้ผู้ฟังได้รับรู้มีตัวอย่างเนื้อเพลง จากข้อมูลที่ได้ศึกษาพบว่า มีภาพสะท้อนด้านการบันทึก หรือบอกเล่าเรื่องราวเหตุการณ์

จากข้อมูลที่ได้ศึกษาพบว่า มีภาพสะท้อนด้านการบันทึก หรือบอกเล่าเรื่องราวเหตุการณ์ ดังต่อไปนี้

ตัวอย่าง

หน้ากานันมีไม่พอสำหรับคุณหมอพยาบาลและผู้ป่วย

ใครมีของจะมาช่วยมาบริจาคให้โรงพยาบาล

รณรงค์ให้หมั่นล้างมือกินร้อนใช้ช้อนกลางส่วนตัว

ป้องกันสัมผัสสารคัดหลั่งระวังมือที่เปื้อนไปจับใบหน้า

ทั้งหน้ากาติดเชื้อให้ถูกที่ถูกทาง

ใครที่เสี่ยงก็ให้อยู่บ้าน 14 วัน

จงร่วมมือร่วมใจกันฝ่าฟัน

ไม่เห็นแก่ตัวในภาวะที่คับขัน

ข้ามโรคร้ายไปด้วยกันสามัคคีเกิดผองไทย

(เพลงรวมใจไทยข้ามโควิด19, ยืนยัน โอภากุล หรือแอ๊ด คาราบาว)

จากตัวอย่าง สะท้อนให้เห็นการบันทึกเรื่องราว หรือเหตุการณ์เกี่ยวกับสถานการณ์โควิด 19 เรื่อง ในช่วงที่เกิดการระบาดโรคโควิด19 ใหม่ ๆ นั้น มีความขาดแคลนหน้ากากอนามัยอย่างหนัก อีกทั้งหน้ากากอนามัยยังมีราคาแพง มีการจำหน่ายหน้ากากอนามัยเกินราคา หน้ากากอนามัยกลายเป็นสิ่งหายาก ดังเช่น คุณ นฤชา กมฺพโยธิน ผู้สื่อข่าวช่อง 8 ลงพื้นที่สำรวจการขายหน้ากากอนามัยและเจลล้างมือ หรือ สเปรย์ แอลกอฮอล์ อุปกรณ์จำเป็นในการป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 ย่านโรงพยาบาลราชวิถีและรอบอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ พบว่าราคาขายอยู่ที่ ตั้งแต่ 10 บาทไปจนถึง 40 บาท พ่อค้าแม่ค้า บอกว่า หน้ากากอนามัยทางการแพทย์ที่เป็นเยื่อกระดาษ 3 ชั้น หาซื้อยากขึ้นและที่กระทรวงพาณิชย์ ผลิออกมาขายก็หาซื้อไม่ได้เช่นกัน จำเป็นจะต้องสั่งจากอินเทอร์เน็ตเพื่อมาแบ่งขาย 3 ชั้น 10 บาท , ขายแบบยกกล่องหาแทบไม่มี และหลายคนเริ่มมีการกักตุนหน้ากากอนามัย รวมถึงเจลแอลกอฮอล์แล้วด้วย คิดว่าระบอบซ้ำรอบที่ 2 ราคาของเหล่านี้อาจจะสูงขึ้นและหาซื้อยากขึ้น (Thaich8.com, 2022)

6. ภาพสะท้อนด้านให้กำลังใจ ปลอบใจ

Boonkoom, Kwanjai. (2016 : 67) กล่าวว่า การให้กำลังใจ ปลอบใจ เป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะเมื่อมีปัญหา มีความทุกข์ หรืออยู่ในภาวะวิกฤต กำลังใจที่เข้มแข็งเท่านั้นที่จะช่วยให้เราฝ่าฟันอุปสรรคต่างๆ ไปได้บทเพลง ที่มีเนื้อหาความหมายที่ให้กำลังใจเมื่อฟังแล้วสามารถทำให้มีกำลังใจขึ้นมาได้

จากข้อมูลที่ศึกษาพบว่า มีภาพสะท้อนด้านให้กำลังใจ ปลอบใจ ดังต่อไปนี้

ตัวอย่าง

“เข้มแข็งการต่อสู้เราจะไม่ยอมแพ้ โควิดต้องพ่ายแพ้ในเร็ววันแน่ถ้าเราร่วมมือ

ขอบคุณหมอพยาบาลทั้งก้านผู้ใหญ่บ้านช่วยแก้ไข ต้องขอบคุณทุกภาคส่วนทุกองค์กรล้วนช่วยต้านภัย จับมือกันสู้วิกฤตกำจัดโควิดให้หมดไป วันพรุ่งนี้ต้องดีกว่ามีสุขทั่วหน้าพี่น้องชาวไทย

เอ้อชา เอ้อชา ชาช้าฉาชา หนอยแม่” (เพลงพื้นบ้าน ฉ่อย, ร.ต.อ.หญิง นิสากร จิตถนอม)

จากตัวอย่าง สะท้อนให้เห็นด้านหน้าที่ด้านให้กำลังใจ ปลอบใจให้ประชาชนชาวไทยอดทนและต่อสู้ผ่านพ้นช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ไปได้อย่างราบรื่นต่อไป

บทสรุป

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าเป็นการกล่าวถึงภาพสะท้อนทางสังคมในบทเพลงช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 (COVID-19) พบว่า มีดังต่อไปนี้ 1. ภาพสะท้อนด้านวิถีชีวิต 2. ภาพสะท้อนด้านเศรษฐกิจ 3. ภาพสะท้อนด้านความเชื่อ ศาสนา 4. ภาพสะท้อนด้านจารีต ประเพณี 5. ภาพสะท้อนด้านการบันทึก หรือบอกเล่าเรื่องราวเหตุการณ์ และ 6. ภาพสะท้อนด้านให้กำลังใจ ปลอบใจ

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาพบว่า ภาพสะท้อนทางสังคมในบทเพลงช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 (COVID-19) พบว่า มีดังต่อไปนี้ 1. ภาพสะท้อนด้านวิถีชีวิต 2. ภาพสะท้อนด้านเศรษฐกิจ 3. ภาพสะท้อนด้านความเชื่อ ศาสนา 4. ภาพสะท้อนด้านจารีต ประเพณี 5. ภาพสะท้อนด้านการบันทึก หรือบอกเล่าเรื่องราวเหตุการณ์ และ 6. ภาพสะท้อนด้านให้กำลังใจ ปลอบใจ สอดคล้องกับของ Yanika Oomonta (2548) ศึกษาเรื่อง การศึกษาภาพสะท้อนสังคมจากบทเพลงของสลา คุณวุฒิ ที่ขับร้องโดยไมค์ ภิรมย์พร ได้แก่ 1. ภาพสะท้อนด้านวิถีชีวิต 2. ภาพสะท้อนด้านเศรษฐกิจ 3. ภาพสะท้อนด้านความเชื่อ ศาสนา 4. ภาพสะท้อนด้านจารีต ประเพณี 5. ภาพสะท้อนด้านการบันทึก หรือบอกเล่าเรื่องราวเหตุการณ์ และ 6. ภาพสะท้อนด้านให้กำลังใจ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบทเพลงเปรียบเสมือนวรรณกรรมในการบันทึกเหตุการณ์หรือเรื่องราวต่างๆ ในสังคม ดังเช่น (Thipna, Santi. 2017 : 104) กล่าวว่า บทเพลงเป็นอีกหนึ่งมนต์เสน่ห์ของวรรณกรรม ซึ่งมีอิทธิพลต่อสังคมของมนุษย์ เพราะสามารถเข้าถึงจิตใจของผู้คนได้อย่างกว้างขวางประกอบกับมีส่วนช่วยในกระบวนการขัดเกลาจิตใจของคนเราหรือทำให้บุคคลคล้อยตามได้ อันเป็นสิ่งที่มียุทธพลต่อการดำเนินชีวิตของคนเราอย่างมากสามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงได้หลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อมอิทธิพลของเพลงมีส่วนสัมพันธ์กับสังคมอย่างแยกไม่ออก จะเห็นได้ว่าบางครั้งเพลงก่อให้เกิดความรู้สึกทั้งผ่อนคลาย สนุกสนานอีกหิม คล้อยตาม ชักชวน จูงใจ ปลุกใจ เร้าใจ หรือแม้แต่ความรู้สึกอาลัยเศร้าสร้อยได้

สรุปองค์ความรู้

การวิจัยครั้งนี้สามารถสะท้อนให้เห็นเหตุการณ์หรือเรื่องราวต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคมไทยและสังคมต่างประเทศได้เป็นอย่างดี ท่ามกลางสถานการณ์ดังกล่าวทำให้เกิดผลกระทบเกิดขึ้น ทำให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้ และปรับตัวในปรากฏการณ์ใหม่ที่เกิดขึ้น เช่น การใช้สื่อสังคมออนไลน์ การใช้บริการสั่งซื้อ ขยายสินค้าออนไลน์ การเรียนการสอนรูปแบบออนไลน์ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาเรื่องเล่าและบทบาทหน้าที่ของเรื่องเล่าผู้ป่วยติดโรคโควิด 19 ที่ปรากฏในข่าวออนไลน์
2. ควรมีการศึกษาการสร้างคามเกลียดชังเกี่ยวกับผู้ป่วยโควิด 19 ที่ปรากฏในข่าวออนไลน์

References

- Artbamrong, Wijittra. (2010). **An analysis of reflection in Pee Sadud's folk songs**. Master of Arts in Thai Language, Graduate School, Naresuan University.
- Boonkoom, Kwanjai. (2016). **Styles and Function in Folk Songs**. Thai Language, Graduate School, Chiang Mai Rajabhat University.
- Bot.or.th (2022). **Look Through Thai Economy during COVID**. Available : <https://www.bot.or.th/Thai/> (18th of May 2022)
- Chatthong, Sirinat. (2006). **Folk Songs: The Reflection of Values in Thai Society**. Bangkok : Master of Arts Program in Mas Communication thesis, Thammasart University.
- Chonglood, Areerat. (2015). **Material Reflections of Esan Country Life**. Master of Arts in Visual Arts, Graduate School, Silpakorn University.
- Dejpimon, Chomdej. (1978). **Reflections of Isan People Life from Mor-lam**. Department of Thai Language, Faculty of Arts. Nakornprathom: Silpakorn University.
- Intasuwan, Charin (2011). **A Study on Southern Thais' Social and Cultural Life Reflecting in Prajuab Wonwija's Country Songs**. Master of Arts in Thai Studies, Thaksil University.
- Intharasit, Pisamai. (2017). **An Analytical Study of Khmer Novel Kolab Sereisophon**. Master of Arts in Khmer Study, Silpakorn University.
- Mardmai, Boonkerd. (2007). **An Analysis of Social Reflection in Siriporn Ampaipongsa's songs**. Master of Arts, Naresuan University.
- Muanglao, Roongsuriya. (1994). **The Reflections of Isan Society in Pornsak Songsang's Songs**. Master of Arts, Srinakharinwirot University, Maha Sarakham.
- Ninwonnapa, Rachan. (2016). "Literature of Isan Jataka : Identity reflection of Belief, Way of life, Tradition and Rite" in **Journal of Research for Development Social and Community, Rajabhat Mahasarakham University** 3 (1), 85.
- Niyomsit, Sudaphat. (2012). **Reflections on Isan People Identity from Television Drama**. Master of Arts in Thai Language, Kasetsart University.
- nsc.go.th. (2022). **Official Statement of the Office of the Prime Minister RE : Declaration of an Emergency Situation pursuant to the Emergency Decree on Public Administration in Emergency Situations B.E. 2548 (2005)**. Available : <https://www.nsc.go.th/> (18th of May 2022).
- Oomonta, Yanika. (2005). **A Study of Society Reflections from Sala Kunnawut's Songs Sung by Mike Piromporn**. Master of Education in Thai Language, Srinakharinwirot University.

- Pimkiri, Chaichana.(2005). **An Analysis of Social Reflection in Klonlam Songs of Chaweewan Damnern**. Master of Arts thesis, Naresuan University.
- Siriruk, Dusit. (2004). **An analysis of socio-cultural reflections as appeared in song for life composed and sung by Saeng Thammada**. Master of Arts thesis. Thaksil University.
- Sopat, Jurairat. (2005). **The Reflection of the Isan in Lao Khamhom's Fictions**. Master of Education in Thai Language, Srinakharinwirot University.
- Sudarat Promsimai.(2021). **Music is life: when global citizens composed songs on COVID-19 with a trend of pandemic pop**. (Online), Available : <http://adaymagazine.com/covid-19> (Accessed on 4th of August 2021)
- Thaich8.com. (2022). **Masks: price raising and shortage** Available : <https://www.thaich8.com/Masks: price raising and shortage>.(18th of May 2022)
- Thipna, Santi. (2017). “A Creative Discourse in The Song “7th Singha Prachamathi Raumchai Prachathippatai Mankhong” Produced by The Election Commission of Thailand” in **Praewa Kalasin Journal of Kalasin University**. (Online), Available : <https://so05.tci-thaijo.org/>, (Accessed on 30th of May 2022).
- Thansettakij.(2022). **Government Gazette: Extension of Lockdown Measures of Curfew until 30th of September 21**. Available : (18th of May 2022).

